

fredsbladet

Nyheter från Fredskommittén Vännernas samfund, kväkarna

Sommaren 2024

Efter atombombssprängningarna i Hiroshima och Nagasaki i augusti 1945 lärde vi människor oss att leva under den olycksbådande skuggan av atombomben. I dag har denna skräckens skugga stoppats längs in i mänsklighetens språkgarderob. I stället har det plockats fram ett stort paraply – ett kärnvapenparaply. Skuggan som fasa har förvandlats till ett paraply som skydd. I båda fallen rör det sig dock om samma ultimata massförstörelsevapen.

Bild: Public Domain Pictures

Behovet av mera och modernare kärnvapen för att skydda oss mot fiendens kärnvapen - så motiverar kärnvapenstaterna sin allt intensivare utveckling av kärnvapenarsenalerna. Man hör dock ytterst sällan röster som beskriver vad kärnvapen faktiskt gör. Därför vill vi i detta nummer av *fredsbladet* ge ordet till Shuzo Nishio som var hemma i Nagasaki den 9 augusti 1945. Sedan bjuder vi på lite fakta om kärnvapenparaplyets nuvarande utformning. Vi avslutar med en rapport om hur kampen för en värld utan kärnvapen fortsätter. Vi vet att så länge kärnvapen finns, kommer de för eller senare att användas – antingen med flit eller av misstag.

Att leva under atombombens skugga

År 1949, fyra år efter det att atombomben föll över staden Nagasaki, samlade läkaren och författaren Tagashi Nagai (1908 - 1951) ett antal berättelser från barn som hade överlevt, i en liten bok som heter "Att leva under atombombens skugga". I förordet skriver han: "Den här boken publiceras så att världen kan få höra barnens rop. De ropar: 'Inget mera krig. Detta är vårt enda hopp'". Shuzo Nishio var sju år gammal när bomben föll.

Här är hans berättelse.

Mor snubblade nästan då hon sprang mot Far och ropade: "Vilken tur! Vilken tur!"

En siren började tjuta. När detta hände kom hela huset i uppror. "Det är en varningsklocka. Vi behöver inte ge oss av till skyddsrummet ännu", sa Mor. Så här sa Mor alltid och det verkade som om hon ville vara tillsammans med oss alla så länge som möjligt.

Men Far låtsades vara arg och med avsiktligt hög röst sa han: "Ge ni er iväg. Vi vet inte när flygplanen kommer". Far var van att skynda iväg oss till skyddsrummet uppe på berget.

Detta berodde på att en stor fabrik hade byggts nära vårt hus när kriget bröt ut, och den var ett givet mål vid varje flygattack. Mor, Mormor och vi barn, sju tillsammans, lämnade staden och klättrade upp till kojan på berget som låg precis bakom huset. På vägen dit började en hemsk varningsklocka ringa. Vi sprang rakt igenom buskarna och mellan träden därför att om vi hade gått runt hade vi inte hunnit fram innan flygplanen kom.

Vi kom fram till kojan till slut, men ännu hade planen inte kommit. Vi kände oss lättade och började leka i kojan. Mormor sa: "Det blir strax mat. Lek och var snälla". Vi såg fram mot maten och lekte medan vi väntade.

Konstnär: Yamada Sumako, född 1924. 20 år när bomben föll, 49 år när bilden gjordes:

"Under en bråkdel av en sekund spreds underliga ringar av ljus över mitt huvud."

En ljusblxt! Ett blått ljus strömmande in i kojan.

Sprak, sprak! Det började brinna på plåttaket som målats med tjära. Boom ...Boom!

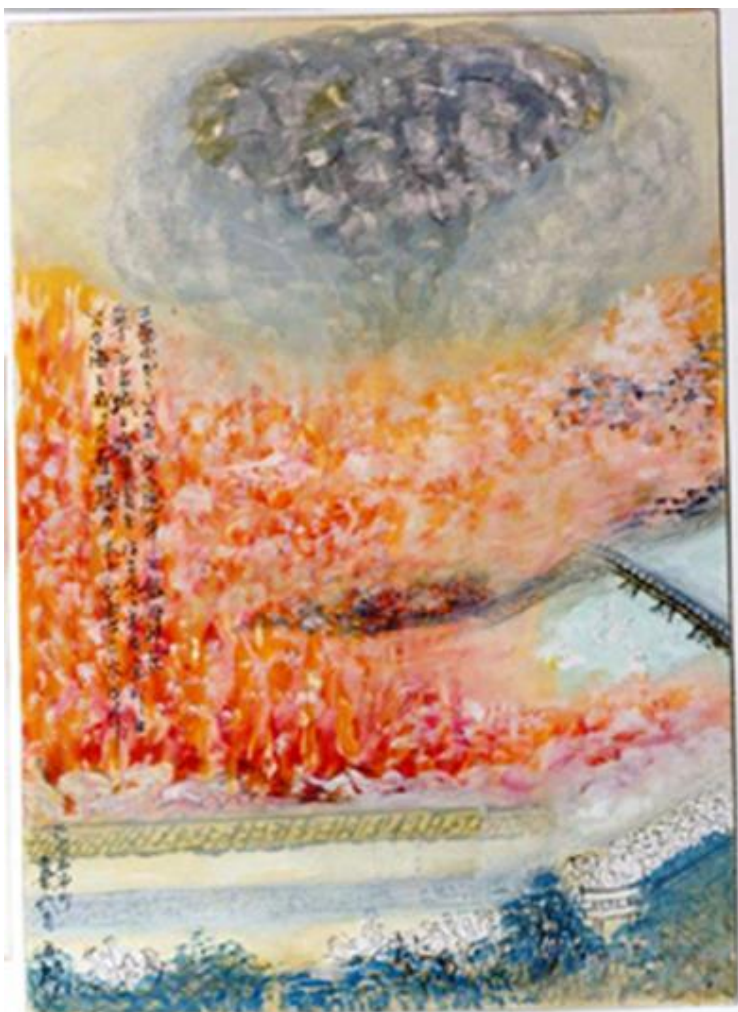
Det lät som om hela Nagasaki hade förstörts. Kojan blåstes bort helt och hållet. mitt

Vi lade oss platt på marken vid rötterna av ett träd. Mormor sa: "Här kan vi inte stanna längre. Vi måste ge oss iväg någonstans". Då reste jag mig upp för att spana efter en bättre plats.

Allt stod i ruiner. Något som likande rök höll på att stiga över hela staden. Här och var bland ruinerna började eldslågor likt ormtungor skjuta upp. Lågorna blev större och större, Det hela såg ut som en skog av röda träd som svajade för vinden. Jag var mycket förvånad och ropade: "Mor, Mor, kom hit är du snäll. Titta bara!"

Till slut kom hon ut. Hon tittade snabbt och sa: "Å, vad är det som har hänt? Vad är det som står på? Å, allt är förstört!" Vi tittade ned och letade efter vårt hus, men det fanns rök överallt. Vi såg just ingenting.

Vi sju stod där som förlamade och visste inte vad vi skulle göra. Vi stod bara och såg hur staden brann upp och försvann.

Konstnär: Kiyoyoshi
Gorō, född 1897, 48 år
när bomben föll, 76 år
när bilden målades.:

"Från en kulle i utkanten
av staden såg vi hur den
uppslukades av lågor."

En man med ett bandage lindat kring huvudet och med nedblodad skjorta kom klättrande uppför berget mot oss. Det var Far. Far som en stund tidigare hade mått helt bra. Mor snubblade nästan då hon sprang mot Far och sa: "Vilken tur! Vilken tur!" Du lever. Jag trodde du hade dött."

"Alla har dött" sa Far "Och jag trodde att ni på berget också var döda. Jag trodde jag var ensam och kom hit för att sova." Han suckade djupt och fortsatte: "Det här är bortom krig. Det här är slutet på världen." Han tog ett djupt andetag och sa: "Alla har dött. Å, alla har dött. Alla som var hos oss har

dött. Bara ni ... lever. Vilken tur ni haft, Vilken tur ... men ...". Han vacklade bakåt som om krafterna plötsligt svek honom och tittade ned på lågorna som slukade staden.

Sedan sa han inte ett ord. Vi tittade åt samma håll som far. Vår äldre bror och syster hade dött där och brann upp. Det blev mörkt. Från handelsskolans många fönster sprutade röda lågor fram och brann. Natten kom och vi satt tätt intill varandra och huttrade. Det var en sömnlös natt. Himmeln, täckt av något som liknade moln eller rök, reflekterade bränderna och lyste rött.

Så kom gryningen. Den stora branden slocknade. I morgonens vackra solljus klättrade vi nedför berget. Små träd hade blåsts bort och de stora hade knäckts som tändstickor och låg som hinder över vägarna. Döda kroppar låg överallt. Några av kropparna var täckta av blåsor. Och somliga hade något som liknade olja som rann ur ögonhålorna. De skrämde mig väldigt mycket, och fast jag försökte undvika att titta på dem, snubblade jag och kunde inte ta mig förbi. Många av de döda kände jag.

Konstnär: Munekiyo Eiichi, född 1912.
33 år när bomben föll. 62 år när bilden målades:

"Ett barn som dragit ett täcke över sig, framför ett brinnande hus, skriker: 'Mor, det är för varmt'. Ca 1,3 km från bombens epicenter:"

Jag undrade om min bror och syster dog på det här grymma sättet. När jag tänkte på det blev jag mycket ledsen och rädd. Det kändes som om mitt hjärta krossades.

Vår stad hade helt och hållit förvandlats till aska. Vi gick i askan som fortfarande var varm och gav ifrån sig en underlig lukt. Vi täckte för våra näsor med våra händer och gick hem på den varma askan. Från den rasade tegelmuren och de stora brända träden kände vi till slut igen vårt hus. Det var helt nedbrunnet. Det hade förvandlats till vit aska. Vi kunde inte upptäcka min brors eller min systers ben, bara aska överallt. Min bror! Min syster! De hade mått så bra när varningsklockan ringde igår. O, min gud!

Min bror och syster hade förvandlats till aska. Jag hukade mig i askan. Den vita askan. Mina tårar föll som droppar på den vita askan. Där tårarna föll blev det svarta prickar.

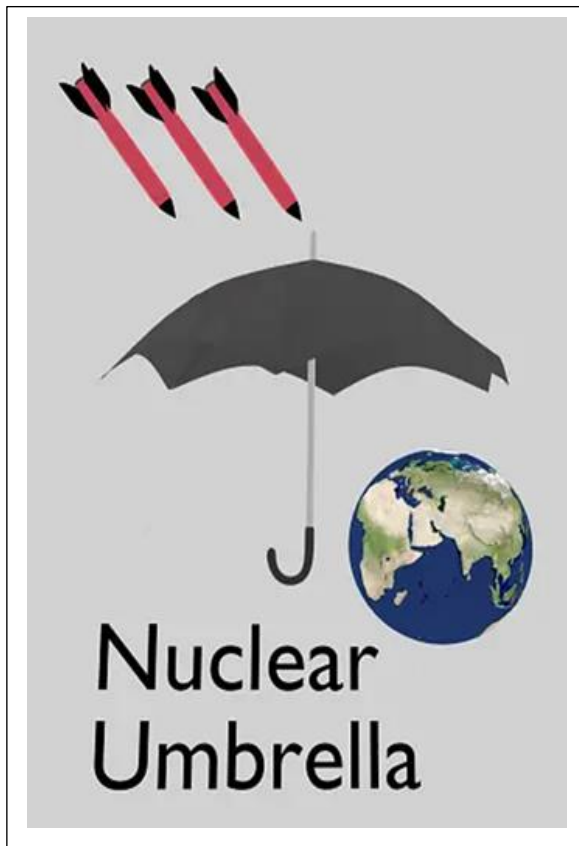
Många, många svarta prickar blev det i askan.

Shuzo Nishio (då sju år)

Bilderna är målade av atombombsöverlevare.

<https://www.aasc.ucla.edu/cab/200712090001.html> Boken "Living under the Atomic Cloud" publicerades 1949 av Nagasaki Appeal Committee Översättning: Sharon Gustafsson

Att leva under kärnvapenparaplyet

Enligt ICAN, The International Campaign to Abolish Nuclear weapons, som tilldelades Nobels fredspris 2017, spenderade år 2023 de nio kärnvapenstaterna \$10,8 miljarder (13,4 %) mer på sina kärnvapenarsenaler än året innan, totalt \$ 91,4 miljarder, eller 2 898 dollar per sekund. Varje enskild kärnvapenstat ökade summan som spenderades på kärnvapen. USA hade den största ökningen på nästan 18 %. USA spenderade mer än alla de andra kärnvapenstaterna tillsammans, dvs \$51,5 miljarder. Kina med sina \$11,9 miljarder passerade Ryssland som den näst högsta spenderaren. Ryssland kom på tredje plats med \$8,3 miljarder. År 2023 arbetade tjugo företag med kärnvapenutveckling och underhåll. De tjänade minst \$31 miljarder på detta arbete. Dessa företag har kärnvapenkontrakt värda minst \$335 miljarder. Några av kontrakten gäller mer än ett decennium framöver. År 2023 tilldelades minst \$7,9 miljarder till nya kärnvapenkontrakt.

https://www.icanw.org/surge_2023_global_nuclear_weapons_spending Bild free-images.com

I Stockholm International Peace Research Institute SIPRI:s nya årsbok 2024 med titeln "Kärnvapnens roll växer samtidigt som de geopolitiska relationerna försämras" skriver SIPRI:s direktör Dan Smith: "Tyvärr ser vi år för år en utökning av antalet operativa kärnstridspetsar. Denna trend kommer troligen att fortsätta och kommer sannolikt att accelerera de närmaste åren och detta är extremt oroväckande."

Hans kollega Wilfred Wan, direktören för SIPRI:s massförstörelsevapenprogram säger: "Vi har sedan det kalla kriget inte sett kärnvapen spela en så framträdande roll i de internationella relationerna. Det är svårt att tro att det var knappt två år sedan som ledarna för de fem största kärnvapenstaterna gemensamt konstaterade att 'ett kärnvapenkrig kan inte vinnas och får aldrig utkämpas'."

<https://www.sipri.org/media/press-release/2024/role-nuclear-weapons-grows-geopolitical-relations-deteriorate-new-sipri-yearbook-out-now>

Jens Stoltenberg, kärnvapenalliansen Natos generalsekreterare, å andra sidan, ser positivt på den pågående upprustningsutvecklingen. I ett referat av ett tal han höll i Washington D.C. i juni kan man läsa: "När generalsekreteraren talade om avskräckning och försvar, sa han att de europeiska allierade gör alltmer för sin kollektiva säkerhet. 'De investerar mycket mer i försvaret och spenderar mycket av dessa pengar i US. Han påpekade att sedan 2022 har 'över två tredjedelar av de europeiska försvarsinköpen varit från amerikanska företag'. Han tillade: 'NATO är bra för US:s säkerhet, bra för US:s industri och bra för amerikanska jobb'." https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_226749.htm

Frågan vi som nyblivna medlemmar i denna kärnvapenallians måste ställa oss är: Hur kan detta vara bra för oss eller för vår framtid? Vi vet ju att så länge kärnvapen finns, kommer de förr eller senare att användas – antingen med flit eller av misstag.

Shuzo! Vi glömmer inte!

Du och de andra barnen som överlevde atombombningarna och som ropade: "Inget mera krig. Detta är vårt enda hopp!", vi har ett ansvar inför era minnen. Vi har också ett ansvar inför för alla nu levande barn och inför framtidens barn. Ansvar är att säga nej till alla försök att få oss att acceptera att leva under ett kärnvapenparaply. Därför gjorde några av oss så här den 12 juli i år:

En delegation från kristna organisationer och fredsrörelsen uppvaktade Utrikesdepartementets Enhet för nedrustning och icke-spridning för att kräva att Sverige skriver under FN:s konvention om förbud mot kärnvapen (Treaty for the Prohibition of Nuclear Weapons TPNW). Detta är juridiskt fullt möjligt trots att Sverige blivit medlem i Nato. Initiativtagarna till uppvaktningen i år liksom de tidigare åren har varit kväkarna.

Varför just den 12 juli? Det får du reda på i det öppna brevet som i samband med uppvaktningen överlämnades till biträdande enhetschef Anna Hammarlund Blix och hennes medarbetare Michael Perez. Brevet skickades också till samtliga riksdagsledamöter och publicerades i tidningen Dagen.

Inför uppvaktningen: Fredrika Gärdfeldt, Svenska präster och pastorer mot kärnvapen; Sylvia Rönn, Kvinnor för Fred; Marie Björke, Folkkampanjen mot Kärnkraft & Kärnvapen; K.G. Hammar, f d ärkebiskop i Svenska kyrkan; Karl-Erik Liljeros och Håkan Karlsson, Vännernas samfund, kväkare; Bo Forsberg, Förbundet Kristen Humanism; Kerstin Bergeå, Svenska Freds- och skiljedomsföreningen. Bild: Håkan Karlsson.

Ett öppet brev till regeringen

För femte året i rad uppvaktas den 12 juli UD:s enhet för nedrustning och icke-spridning. Från början var syftet att vädja till regeringen om att skriva under FN:s konvention om förbud mot kärnvapen. I dag kan en sådan vädjan verka helt meningslös. Sverige har ju övergett sin stolta kärnvapenedrustnings- och icke-spridningstradition. Men vi envisas.

Varför har vi valt den 12 juli? Denna dag år 2019 höll utrikesminister Margot Wallström en presskonferens. En rutinhändelse kan det tyckas, men när Sveriges nutida historia skrivs kan dagen komma att tillmätas stor symbolisk betydelse. Ty den markerar ett offentligt startskott på en process som på fyra år har omvandlat Sverige från respekterad förkämpe för kärnvapenedrustning till en öppen anhängare av kärnvapnen.

Processen hade dock ett förspel som inleddes nästan på dagen två år tidigare. Den 7 juli 2017 röstade Sverige, som ett av få europeiska länder, i FN:s generalförsamling för en konvention om ett förbud mot kärnvapen (TPNW). Utrikesministern Margot Wallström, som deltagit i FN-förhandlingarna, lovade vid hemkomsten att Sverige skulle fortsätta sitt arbete för en kärnvapenfri värld genom att skriva under konventionen. Men ett hemligt brev från USA:s dåvarande försvarsminister, som hotade Sverige med repressalier om Sverige ställde sig bakom konvention, gjorde att Sverige i stället valde att utreda frågan vidare. Ett och ett halvt år senare, den 12 juli 2019, meddelade Wallström att Sverige tills vidare inte skulle ansluta sig till konventionen. Samtidigt menade hon att detta beslut inte betydde att Sverige övergett sitt internationellt erkända arbete för kärnvapenedrustning. Tvärtom. Landet skulle oförtrutet fortsätta att verka för kärnvapnens avskaffande, bland annat genom sitt orubbliga stöd för nedrustnings- och icke-spridningsavtalet (NPT) från 1970, samt genom sina ambitioner att som observatör vid TPNW:s kommande statspartsmöten låta Sveriges röst få höras.

Sverige deltog i TPNW:s första statspartsmöte i juni 2022 trots att Sverige en månad tidigare hade ansökt om medlemskap i kärnvapenalliansen Nato. Men sedan tog det stopp. Den 5 juli 2022 fick Sverige nämligen status som officiellt inbjuden medlem av Nato och i samband med detta överlämnade dåvarande utrikesminister Ann Linde ett brev, en så kallad avsiktsförklaring, till Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg. Där stod det att "Sverige accepterar Natos inställning till försvar och säkerhet, inklusive kärnvapens avgörande roll, och har för avsikt att fullt ut delta i Natos militära struktur och försvarsplaneringsprocesser". Sverige tackade alltså förbehållslöst "ja" till kärnvapnen.

Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg tillsammans med Sveriges utrikesminister Ann Linde med en bild av avsiktsförklaringen. Foto: Nato och TT

Hur har det gått med det "orubbliga" stödet för NPT som Wallström den 12 juli 2019 utlovade? I dag, fem år senare, är Sverige i full färd med att vända detta globala nedrustnings- och icke-spridningsavtal ryggen. Inte på papper och inte i tal, men i konkret handling. Sverige har nämligen öppnat dörren för kärnvapen i Sverige på vid gavel genom försvarsavtalet med USA som undertecknades december 2023

och ratificerades den 18 juni i år - det så kallade Defence Cooperation Agreement (DCA). Detta avtal ger det amerikanska försvaret tillstånd att på svensk mark etablera 17 av Sverige helt fristående militäranläggningar – från Luleå i norr till Ronneby i syd.

Enligt avtalet förnekas Sverige insyn i vad som görs och förvaras på dessa anläggningar. Avtalet tillåter inte Sverige att kontrollera vad de amerikanska militärerna transporterar genom landet – varken i luften, på vatten eller på vägarna. Samtidigt har Sverige inte ingått något avtal med USA om att kärnvapen inte får föras in eller förvaras i landet. Det finns alltså ingenting som förhindrar att Sverige inom en närliggande framtid kan bli värdland för kärnvapenmissiler. Men det kommer vi inte att få veta. Det kommer inte heller en eventuellt fientlig kärnvapenmakt att få veta. Vid skarpt läge skulle denna kunna välja att ta det osäkra för det säkra, trycka på en knapp och utplåna landet Sverige och alla dess invånare.

Från att ha varit en internationellt respekterad förkämpe för nedrustning och icke-spridning av kärnvapen kan Sverige - genom eget val - reduceras till att bli en måltavla i ett kommande krig, ett krig som löper stor risk att bli ett kärnvapenkrig.

Mot detta måste vi protestera! Vi fortsätter, trots allt, att kräva att Sverige tar upp kampen för vår framtid. Vi kräver att Sverige skriver under FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen!

Folkkampanjen mot Kärnkraft & Kärnvapen, Thordis Samuelsson, ordförande

Förbundet Kristen Humanism, Bo Forsberg, ordförande

Kristna Fredsrörelsen, Lotta Sjöström Becker, generalsekreterare

Kvinnor för Fred, Susanne Gerstenberg

Mariavall, Jesu Moder Marias kloster, Christa Claesson, abbedissa

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Kerstin Bergeå, ordförande

Svenska Läkare mot Kärnvapen, Vendela Englund Burnett, ordförande

Svenska Präster och Pastorer mot Kärnvapen, Fredrika Gårdfeldt

Vännernas samfund, kväkarna Ulrika Mars, t f ombud

K.G. Hammar, f d Ärkebiskop

Thage G. Peterson, Teolog. F d Talman i Sveriges Riksdag. Statsråd i flera regeringar, bl a försvarsminister.

Yamada Ikue "En mor som flyr lågorna med ett barn i famnen".
Född:1933. 12 år när bomben föll. 41 när bilden målades.

Fredsbladet ges ut av Fredskommittén i Vännernas samfund, kväkarna. I över 300 år har kväkarna konsekvent arbetat för fred och rättvisa. Syftet med denna e-tidning är att försöka belysa frågor som berör oss och vår framtid. Vi tror att kunskap är den jordmån ur vilken handlingens blommor växer.

Stöd kväkarnas hjälparbete för flyktingar från kriget i Ukraina!

Bild: Friends Committee on National Legislation

De svenska kväkarnas biståndsorganisation heter Kväkarhjälp. Vill man stödja kväkarnas arbete för flyktingar från kriget i Ukraina kan man skicka pengar till Kväkarhjälp. Märk bidraget: "Ukraina". Pengarna vidarebefordras till The Central European Gathering Funding for Ukraine Group.

Epost: kvakarhjalpen@kvakare.se
hemsida:
<https://www.kvakare.se/vad-vi-gor/kvakarhjalpen/>

Swish: 123 900 7352 Plusgiro: 90 07 35-2 Bankgiro: 900-7352
Bankkonto: 9960 340 900 7352, Nordea

Skicka gärna länken till detta nummer av **fredsbladet** vidare till vänner och bekanta! Låt oss skapa ringar på vattnet för vår framtids skull!

Vi välkomnar kommentarer och förslag! Skriv till fredsbladet@kvakare.se

Tidigare nummer av **fredsbladet** hittar du på <https://www.kvakare.se/fredskommitten/>

Ta kontakt med **fredsbladet** om du vill bli uppsatt på vår mejllista eller om du inte önskar att få fler meddelanden om tidningen.